

Trinn 1 – Vedlegg 9: Caser/temaer til diskusjon og refleksjon

Case 1: om mobbing

En gang i måneden pleier Maria å organisere innebandy for speiderne hun er leder for. Gruppen består av både gutter og jenter. Ungdommene liker aktiviteten godt.

Maria synes det er bra at de får utfolde seg fysisk. Samholdet i gruppa ble bedre, samtidig som de tøffe jentene i gruppa kan få ut følelser og aggressivitet i spillet.

Christina roper til Per da han ved et uhell trækker henne på foten:

– Din jævla homo! Hva driver du med?

Det blir helt stille i gymsalen. Pinlig stillhet. Alle stirrer på Christina, som blir knall rød i ansiktet. Ingen sier noe. Og så fortsetter bare spillet som om ingenting har skjedd.

Maria følte seg brydd. «Homo» er dessverre et vanlig skjellsord blant ungdom, men Maria visste at Per faktisk var homofil. Det hadde han fortalt Maria for noen måneder siden. Spørsmålet var om Christina også visste det? Og hva med de andre?

Hva var egentlig verst? Å kalle noen man vet er homofil, for homo eller bare det å kalle noen for det?

Maria visste ikke hvordan hun skulle håndtere denne situasjonen.

Hva synes du Maria burde gjøre?

Svar	Tilbakemelding på svaret
Maria bør la det hele passere under kampen, men snakke med Christina etter kampen og forklare henne at det ikke er akseptabelt å skrike upassende ord til medspillere eller motstandere.	Det er bedre om Maria umiddelbart markerer og sier fra når Christina roper til Per, delvis for at hele laget skal høre at denne typen oppførsel ikke er akseptert, og delvis for at Christina skal kunne be Per om unnskyldning.
Det er helt vanlig at ungdommer uttrykker seg på den måten, så derfor er det ingen grunn til å si noe om det.	Feil. Maria bør umiddelbart markere og si fra om at det ikke er greit å skrike upassende ord til noen. Maria bør samtale med både Christina og Per så raskt etter kampen som mulig. Kanskje bør man også diskutere i laget om hvilke regler som skal gjelde.
Med en gang situasjonen oppstår, bør Maria høyt og tydelig markere at det ikke er greit å bruke upassende ord. Maria bør også prate med Christina etter kampen.	Ja visst! Det er bra at Maria umiddelbart markerer for hele laget at Christinas oppførsel ikke er akseptabel. Maria bør også snakke med Christina og Per hver for seg så raskt etter kampen som mulig.



Maria bør la det passere under kampen, men prate med Per etterpå og si at det ikke er hun som har fortalt det til de andre.	Det er viktig å ikke bare la det passere. Hele laget, inkludert Christina og Per, bør få høre at det Christina gjør, ikke er greit. Derfor bør Maria si fra umiddelbart under kampen. Maria bør også snakke med Christina og Per hver for seg så raskt etter kampen som mulig.
---	--

Ytterligere reaksjoner

Maria bør prate med Christina og fortelle at det er greit å bli sint, men at det ikke er greit å skrike upassende ord og være ekle mot hverandre i gruppa.

Hvis andre i gruppa også har samme type oppførsel som Christina, bør Maria snakke med dem også. Marker at dette ikke er greit. Ungdommene trenger ikke å forsvare seg eller forklare. Det viktige er at de forstår at det ikke må skje igjen.

Synes du Maria skal snakke med Per også?

Svar	Tilbakemelding på svaret
Ja	Ja visst. Maria bør også prate med Per. Han trenger å få vite at en alvorsprat med Christina. Uansett om en person er homofil eller ikke, er det viktig for ham/henne å få høre at du ikke aksepterer ekle eller upassende kommentarer i gruppa.
Nei	Hvorfor ikke? Det er viktig at Per får vite at Maria tar hendelsen på alvor, og at hun derfor har snakket med Christina om dette. Uansett om en person er homofil eller ikke, er det viktig for ham/henne å få høre at du ikke aksepterer ekle eller upassende kommentarer i gruppa. I de fleste idrettsklubber ville denne typen uttalelse gitt rødt kort.

Case 2: om grenseoverskridende adferd

Sandvolleyball

Du verden, så fnisete jentene er, tenkte Anja da hun så Miriam og Vibeke slenge seg i sanden for å redde en ball. Men hun hadde vel vært på samme måte da hun var på deres alder – så lenge siden var det jo tross alt ikke. Likevel ville hun aldri ha spilt volleyball i en så liten bikini som Vibeke hadde på seg.

Det var tradisjon at foreningen avsluttet terminen ved sjøen med grilling, frisbeekasting, bading og sandvolleyball. Denne lørdagen var det utrolig fint vær og ganske varmt i vannet. Mange sprang rundt i badetøy, og stemningen var god.

Anja tenkte å ta seg en dukkert før hun skulle hjelpe til med grillingen, men stoppet opp ved sandvolleyballbanen på vei ned til vannet.

Ta den da, Miriam!

Det var lederen Ole som ropte. Ole så på kampen og bidro til den litt opphussede stemningen med ropingen sin.

Anja syntes han tok vel mange bilder med kameraet sitt.

Anja begynte å tenke. Hvorfor tok Ole så mange nærbilder av jentene i bikini? Hva skulle han bruke bildene til?

Og så er det jo det med digitale bilder på nettet – det er jo ganske enkelt å legge dem ut og spre dem videre?

Hvordan opplever du denne situasjonen? Anja overreagerer kanskje bare på situasjonen med Oles fotografering, eller?

Bør hun involvere seg?

Ja	Tilbakemelding: Det er bra at Anja reagerer og reflekterer over situasjonen. Det er viktig at man som leder forstår sitt eget ansvar og går foran med et godt eksempel. Det er også viktig at det er et åpent klima i ledergruppa, og at man diskuterer regelmessig hva som er greit og ikke greit. På neste side kan du lese mer om hva Anja bør gjøre.
Nei	Tilbakemelding: Det er ikke feil av Anja å reagere på det hun ser. Som leder har hun et stort ansvar. Kanskje har Ole ikke reflektert over hvordan fotograferingen hans kan oppfattes, men det er viktig at han som leder forstår sitt eget ansvar og går foran med et godt eksempel. Det er også viktig at det er et åpent klima i ledergruppa, og at man diskuterer regelmessig hva som er greit og ikke greit. Les om hva Anja bør gjøre på neste side.

Hva bør Anja gjøre?

Anja bør snakke med en leder hun stoler på, eller med foreningens leder, men unngå ryktespredning. Hun kan søke støtte for sin oppfatning om Oles oppførsel og diskutere hvilken måte dette skal tas opp med Ole på, og hvem som skal gjøre det.

Den som prater med Ole, skal ta det opp på en saklig måte og be ham om å slutte å ta bilder. Det bør ikke legges noen skyld eller fordømmelse i det som sies – i stedet bør man informere om at jentene kan oppfatte fotograferingen som krenkende.

Case 3: Hva kan være tegn på krenkelser/overgrep?

Les scenariene under, og ta stilling til om du mener om de er tegn på krenkelser/overgrep eller ikke.

- En pappa uttrykker seg nedsettende om barnet sitt
- En av ungdommene i speidergruppa er blek, mager og har ofte skitne klær.
- Et barn har ofte blåmerker på armer og bein
- En ungdom forteller at han/hun har blitt utsatt for seksuelle overgrep av en slektning

Svar: Alle disse alternativene *kan* være tegn på at barnet/ungdommen utsettes for overgrep. Det er viktig å ta sin egen uro for barnet/ungdommen på alvor og bistå med hjelp dersom det er behov for det. Snakk gjerne med en annen leder for å få støtte.

Diskusjonstema 1: Hva kan gå galt?

Det vil si: hva kan vi oppdage underveis som vi ikke forutså på forhånd; det ble brattere enn det så ut på kartet?, færre detaljer å orientere etter, tettere skog, vi kommer ikke over elven, en deltaker i dårligere form enn antatt, andre friluftslivsfolk osv, osv.

Diskusjonstema 2: Hvordan oppdager man risiko?

(NB. Her kan man også trekke inn 1) Menneskets tendens til å "holde fram" eller fortsette etter planen og 2) "den store gruppes problem".

1. Har man bestemt seg for å gå fra A til B så gjør man ofte det selv om lillehjernen registrerer at været har slått om og at det er så å si umulig å se fra kvist til kvist. Tanken på å komme fram til hytta legger et sløvt teppe over anelsen om at "det er umulig å orientere og vi burde gravd oss ned mens kreftene fortsatt var tilstede)
2. Deltakere i en stor gruppe opptrer som sauer og følger lederen rett inn i skredfarlig terreng selv om de er i stand til å vurdere skredfaren på egenhånd.

Diskusjonstema 2: Hvordan takler man en situasjon som eventuelt oppstår?

Her er ofte beslutningsprosesser et viktig tema. Har man en som bestemmer at; "Nei, nå graver vi oss ned" eller blir man stående å diskutere om situasjonen gjør det nødvendig for eksempel å grav seg ned eller ikke, eller forandre på planen.

Det skal litt til å være den som ikke tørr å fortsette, den som sier fra og mange lar seg friste av fyr på peisen framfor en kald natt i snøen. "Toppfeber" kan også oppstå når man har satt seg som mål å nå en topp (eller et mål) og dette kveler anelsen om at det er allerede blitt mørkt og vi har ikke mulighet til å rekke dette. Det krever bevissthet i å "snu i tide". Viktig også å vurdere om man har med nødvendig utstyr til å takle situasjonen og nødvendig kunnskap til å klare av med den). Hva gjør man for eksempel om en av speiderne plutselig ønsker å reise hjem fra fjellturen?

Diskusjonstema 3: Bildebruk på turer og arrangementer

På speidergruppas turer og arrangementer er det veldig hyggelig å ta bilder, og også dele dem. Men hvordan håndterer dere hvilke bilder som deles? Det er ikke alle personer som ønsker at bilder av dem blir delt, av ulike grunner. Hvordan kan speiderledere passe på at dette blir tatt hensyn til?



Diskusjonstema 4: Skifting og bading

På turer med speiding er det vanlig å ta et bad. Men hvordan kan du som speiderleder unngå å havne opp i en situasjon der det er fare for å tråkke over noens grenser, f.eks. i forbindelse med skifting og leking i vannet? Og hva hvis noen får lyst til å bade nakne? Hvordan håndterer du situasjonen?

Diskusjonstema 5: Barn som har tisset på seg

Uforutsette ting kan skje på tur. Plutselig kan et barn ha tisset på seg mens dere er ute i skogen. Dette er både flaut for barnet, og kan bli en ubehagelig situasjon. Hvordan håndterer du noe slikt? Hvor kan barnet få skiftet til tørre klær, og hvordan håndterer du dette med resten av gruppa?